

Dožinky – zvyky a tradície spojené so žatvou

Redaktorka: Návštevníci Múzea slovenskej dediny v Martine oslávili na podujatí Dožinky tohtoročnú úrodu a pripomenuli si zvyky, ktoré v minulosti sprevádzali žatvu na dedine.

Kurátor: Viac-menej takéto tradičné dožinky, aké ste mali možnosť teraz vidieť, skončili zhruba na tom začiatku 20. storočia. Potom naozaj to združstevňovanie, a resp. (ten...) to socialistické hospodárstvo prevzalo štafetu a viac-menej sa dožinky zmenili skôr na (takú...) taký sprievod. Ako ten základ tam zostal. Stále to bol viac-menej sviatok súvisiaci so zberom úrody, resp. s koncom toho poľnohospodárskeho roka a s odovzdaním nejakého poďakovania za úrodu.

Redaktorka: Na niektorých územiach Slovenska sa tieto zvyky zachovali až do 80. rokov minulého storočia.

Kurátor: Potom, keď to skončilo naozaj v tých 50. rokoch, povedzme v tom 52., ale v malom sa to prevádzkovalo na dedinách naozaj ešte dlhé roky. Možno ešte v 80. rokoch. Naozaj, možno starší ľudia, taká generácia mojich rodičov, príp. mojich starších rodičov (si) si to ešte pamätá, že naozaj sa (s tým) s tým robilo. Naozaj, to tradičné poľnohospodárstvo, také jednoduché pretrvalo veľmi dlho. Na niektorých takých tých okrajových oblastiach Slovenska, napríklad ako sú Kysuce alebo Orava, tam to fungovalo naozaj ešte aj po tých 50. rokoch po kolektivizácii vzhľadom na to, že v týchto oblastiach málokedy bolo vôbec čo kolektivizovať.

Redaktorka: Zvyky, ktoré boli v minulosti zaužívané pri poďakovaní sa za úrodu, predstavili folklórne súbory *Kýčera z Ochodnice* a *Turiec z Martina*. Návštevníci mohli vidieť niekoľko poľnohospodárskych prác spojených so zberom a spracovaním obilia.

Kurátor: A máme tu ukážky drvenia obilia na mažiari, resp. na žarnove. Potom tu máme ukážky rezania sečky. Teda to je slama, ktorá sa rezala na krátke byle, ktoré sa potom používali ako podstielka alebo krmivo. Takisto tu máme ukážku rajtára. To je zariadenie, ktoré slúži na viatie obilia, vlastne na oddeľovanie zrna od *plevov*¹. A potom tu máme ukážku veľkej strojovej mláťačky poháňanej elektrickým pohonom, ktorá vlastne mláti snopy na zrno.

TV Severka, 26. 8. 2020, minútáž: 02:29 min.

(Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=UkNPXDWD4eg>)

¹ štandardne: *burina* (oddeľovanie zrna od buriny)